

2019-11-15

Remissvar
Dnr 2019/2664

Skogsstyrelsen
registrator@skogsstyrelsen.se

Remissvar Utredning om registrering av nyckelbiotoper i samband med avverkningsanmälningar och tillståndsansökningar

Sveriges Jordägareförbund (härefter förbundet) representerar större privata jordegendomar i Sverige. Förbundets medlemmar skapar nytta för människor och miljö genom ett långsiktigt förvaltande av förnyelsebara naturresurser. Vi står för ett helhetsperspektiv på modernt landsbygdsföretagande eftersom våra medlemmar ofta bedriver lant-, skogs- och vattenbruk i större skala på samma fastighet. Genom stärkt landsbygdsföretagande och äganderätt vill vi utveckla näringslivet på den svenska landsbygden. Medlemmarnas ägande är långsiktigt vilket har stor betydelse för tillkomsten och bevarandet av miljöer med stor artrikedom samt höga naturvärden. En grundläggande förutsättning för skötseln, tillkomsten och bevarandet av dessa värden är att man tillåts bedriva ett aktivt skogsbruk på den produktiva skogsmarken som är den ekonomiska motorn i hela den levande landsbygden. Inskränkningar i denna frihet skulle få stora konsekvenser för möjligheten att underhålla dessa inslag i landskapsbilden och det är väl tveksamt om det skulle vara möjligt för det allmänna att ta över detta stora ansvar och denna stora kostnad.

Förbundet har tagit del av utredningen om registrering av nyckelbiotoper i samband med avverkningsanmälningar och tillståndsansökningar. Vi anser att registrering av nyckelbiotoper i dessa fall bör avslutas snarast. Förbundet anser också att Skogsstyrelsen (SKS) i stället bör rikta in sig mer på frivilligt formellt skydd av skog genom t.ex. Nya Komet-programmet. Därtill behöver det finnas ett system för uppföljning och omklassificering av nyckelbiotoper samt utreda om registrering av nyckelbiotoper överensstämmer med GDPR.

Specifika kommentarer

Utredningen är en omfattande genomgång av SKS arbete och syn på sitt uppdrag. SKS har uppdraget att dokumentera värdefull natur och miljö i skogslandskapet vilket sker med

t.ex. dokumentering och registrering av områden som nyckelbiotoper. SKS har gjort en tydlig handbok över hur registreringen av nyckelbiotoper utförs.

Enligt SKS sker registreringen av nyckelbiotoper bara för den egna kännedomen men informationen används av andra myndigheter som t.ex. Länsstyrelsen, Boverket samt av andra intressenter såsom privata företag och organisationer. SKS har ett ansvar för den information som lämnas ut och att informationen kan användas och används på ett korrekt sätt. Det finns många exempel på att andra myndigheter använder nyckelbiotoper i sin myndighetsutövning för att stoppa nyttjande av mark. En del myndigheter och tjänstemän gör dessutom sina egna tolkningar av vad begreppet nyckelbiotop innebär för att på så sätt stoppa nyttjande av mark. Andra myndigheter och tjänstemän behöver uppenbarligen få bättre tillgång till SKS's skogliga kompetens och kunskapen kring nyckelbiotoper. Det är viktigt att SKS tar ansvar för nyckelbiotopsbegreppet och är tydligare i sin dokumentation och kommunikationen kring det. SKS är myndigheten med skoglig kompetens och andra myndigheter ska inte göra egna tolkningar utan följa SKS's anvisningar vad det rör t.ex. nyckelbiotoper.

Nyckelbiotoper har även en betydande roll för alla skogsägare i Sverige då en nyckelbiotop i praktiken inte kan avverkas eftersom det inte går att sälja det avvercade virket. Att få en nyckelbiotop registrerad på sin fastighet innebär i praktiken en inskränkning i skogsägarens brukanderätt. En inskränkning för vilken skogsägaren inte får någon ersättning. Att nyckelbiotopklassad skog inte kan avverkas beror på att certifieringsorganisationerna FSC och PEFC i praktiken inte accepterar avverkning av nyckelbiotoper. Certifierade skogsägare lyder under certifieringsorganisationernas regler men även icke certifierade skogsägare påverkas till fullo av detta eftersom köpare av skogsråvaran är certifierade och får därför inte köpa avvercade nyckelbiotoper. SKS framhåller att de inte kan vara ansvariga för de regler som certifieringsorganisationerna har men i praktiken innebär registreringen av en nyckelbiotop att skog skyddas helt utan ersättning för markägaren, vilket även SKS lär vara medveten om. Förbundet anser att alla inskränkningar i markägares äganderätt ska ersättas fullt ut.

Vilka områden som klassas som nyckelbiotoper beror till viss del på hur tjänstemannen bedömer området men huvudsakligen på hur området ser ut just vid bedömningstillfället samt vilka kriterier som gäller för nyckelbiotoper just då. Naturen förändras hela tiden, ibland behövs nyttjande för att viktiga miljöer ska bestå, ibland är miljön bara intressant över en viss tid. På Rödlistan har t.ex. hälften av skogsarterna som klassades som hotade, klassats om som mindre hottade från 2000 till 2015. Detta enbart på grund av Artdatabankens förbättrade inventering. Förändring av värdefulla områden kan även ske på grund av utebliven skötsel. Enligt SKS har tusentals hektar nyckelbiotop eftersatt skötsel. SKS behöver hitta sätt att hantera löpande kunskapsutveckling så att samhället inte låser fast områden som nyckelbiotoper i onödan och därigenom skapar onödiga kostnader, vilket i slutändan försämrar för den verkliga naturvården.

Eftersom naturen och vad som anses vara skyddsvärt förändras över tid finns det anledning att löpande se över nyckelbiotopklassade områden för att se om de behöver mer skötsel samt om de fortfarande ska vara klassade som nyckelbiotoper. Områden som inte längre enligt för tiden gällande kriterier är nyckelbiotoper bör rimligtvis inte längre klassas som nyckelbiotop. Det är SKS's ansvar att se till att rätt områden är klassade som

nyckelbiotoper. SKS bör även förtydliga arbetsgången samt vad som sker om ett nyckelbiotopklassat område inte längre ska klassas som en nyckelbiotop.

Det privata skogsbruket har under lång tid förvaltat sina skogar på ett långsiktigt och framgångsrikt sätt. De flesta skogsägare sparade skogar de tyckte var fina och vårdade skog och mark efter bästa förmåga för att kunna lämna över något vackert och värdefullt till kommande generationer. Tack vara skogsägarnas omsorg för sin skog bildades det många olika värdefulla miljöer i jord- och skogslandskapet, detta långt före certifieringssystem och nyckelbiotoper. Många skogsägare känner idag en oro att deras välskötta skogar ska konfiskeras genom att staten löser in marken som formellt skydd eller att skogen ska klassas som nyckelbiotop vilket gör att skogsägaren i praktiken inte kan avverka skogen och dessutom inte får någon ersättning för detta. Tyvärr har detta lett till att många skogsägare inte vågar spara sina gamla skogar eller arbeta fram marker med hög biologisk mångfald eftersom de riskerar att bli av med brukanderätten av marken. SKS har ett stort ansvar för denna utveckling i och med sitt uppdrag som rådgivande myndighet för skogsägare samt ägare av nyckelbiotopsbegreppet.

I utredningen har SKS visat på problematiken med att dels vara rådgivande kring avverkningar mm och samtidigt arbeta med inventering av nyckelbiotoper. För en skogsägare blir situationen mycket svår när man söker hjälp av rådgivande myndighet i ett ärende och konsekvensen blir att skogen i praktiken förläggs med avverkningsförbud, och detta vanligtvis helt utan ersättning. Det innebär dels en ekonomisk skada för skogsägaren men även en emotionell skada då skogen som skötts väl under lång tid, ofta av flera generationer, rätt som det är konfiskeras, och detta av den tjänsteman som skulle hjälpa till med råd kring den stundande avverkningen. Varje gång en situation som denna uppstår skadas förtroendet för SKS avsevärt. Det är inte moraliskt hållbart att sitta på två stolar samtidigt och kunna ha skogsägarnas fortsatta förtroende. Förbundet anser därför att registrering av nyckelbiotoper i samband med avverkningsanmälningar och tillståndsansökningar bör avslutas snarast.

Att avsätta värdefulla områden till naturvård är viktigt för den biologiska mångfalden. Förbundet anser att det smidigaste och bästa sättet att hitta ”rätt” områden att avsätta är om skogsägarna själva i större utsträckning fick möjlighet att påverka vilka områden som sätts av till naturvård. Skogsägaren känner sin egen skog bättre än någon annan och vill generellt sett att den ska skötas långsiktigt på bästa möjliga sätt. Om det finns områden med höga naturvärden som är värda att spara kommer skogsägaren i de allra flesta fall göra det, förutsatt att det inte finns en risk att t.ex. skogsägarens brukanderätt för området inskränks. Det skogsägare är oroliga för är att den skog och mark de vårdat under lång tid tas ifrån dem utan att de är delaktiga i beslutet eller kan göra någonting åt det. Att ge skogsägare större möjligheter att på frivillig basis skydda områden genom frivilligt eller formellt skydd är en lösning som medför att skogsägare blir mer positiva till att skydda sin skog samt till att långsiktigt sköta skogen på ett sätt som berikar den biologiska mångfalden. Arbetssättet med att skogsägare frivilligt tar initiativ för skydd av skog finns hos SKS och kallas Nya Komet. Förbundet anser att SKS bör rikta in sig mer på att skogsägare ska ta egna initiativ för formellt skydd av skog genom t.ex. Nya Komet-programmet.

SKS har en viktig roll som kunskapsbärare inom skogsbruket. Det är viktigt att SKS behåller och utvecklar kunskapen inom myndigheten. Det är också oerhört viktigt att SKS har stort förtroende bland landets skogsägare. Om skogsägarna inte känner att de kan lita på SKS tappar SKS funktionen som trovärdig och oberoende rådgivare i skogliga frågor.

SKS har i utredningen gjort en rättsutredning kring inventeringen och dokumentationen av nyckelbiotoper i ett register. Utredningen behandlar nya och gamla förvaltningslagen, rättsverkan och överklagbarhet mm. Ingenstans i utredningen nämns dock hur registreringen av nyckelbiotoper förhåller sig till reglerna kring GDPR. Nyckelbiotoper är en registrering av ett område på en fastighet som ägs av en fysisk eller juridisk person. Förbundet anser att SKS bör utreda och klargöra hur registrering av nyckelbiotoper förhåller sig till reglerna kring GDPR.

Sveriges Jordägareförbund

Gabriel Mörner
Ordförande skogskommittén

Anders Grahn
Generalsekreterare